

Handläggare
Ylva Kuylenstierna
Telefon: 08-508 242 52

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd
2022-09-29

Beslut om särskilt individanpassad stödinsats för att underlätta arbete eller studier enligt 4 kap. 2§ socialtjänstlagen

Svar på remiss

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Omedelbar justering.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet *Beslut om särskilt individanpassad stödinsats för att underlätta arbete eller studier enligt 4 kap. 2 § socialtjänstlagen* till förvaltningen för synpunkter. I ärendet föreslås att insatser som i nuläget erbjuds till vissa personer med funktionsnedsättning genom arbetsmarknadsnämndens öppna verksamheter; Alfa och Iwork, ska föregås av ett biståndsbeslut. Då insatsen bedöms gå utöver socialtjänstens ansvar enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (SoL) föreslås insatsen därför fattas med stöd av 4 kap 2 § SoL. Biståndsbeslutet ska fattas av den stadsdelsförvaltning som ansvarar för den enskilde. Socialförvaltningen har upprättat riktlinjer för när den enskilde har rätt till sådan insats som har bifogats denna remiss.

Förvaltningen är positiv till den föreslagna insatsen då det kan öka möjligheten för dessa målgrupper att komma ut på den reguljära arbetsmarknaden. Det uppföljningsansvar och den dokumentationsskyldighet som medföljer ett biståndsbeslut kan underlätta säkerställandet att målgruppen får sitt behov tillgodosett. Fortsatt långa kötider till verksamheterna kan medföra att andelen rapporterade icke verkställda beslut till IVO ökar. Det kan i sin tur innebära ökade viteskostnader.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet *Remiss av Beslut om särskilt individanpassad stödinsats för att underlätta arbete eller studier enligt 4 kap. 2 § socialtjänstlagen* till förvaltningen för synpunkter. Övriga remissinstanser är stadsledningskontoret,

arbetsmarknadsnämnden, kommunstyrelsens funktionshinderråd samt till Enskede-Årsta-Vantör och Östermalms stadsdelsnämnd.

Svar ska ha inkommit senast den 29 september 2022.

Ärendet

I ärendet föreslås att insatser som i nuläget erbjuds till vissa personer med funktionsnedsättning genom arbetsmarknadsnämndens öppna verksamheter; Alfa och Iwork, ska föregås av ett biståndsbeslut enligt 4 kap. 2 § SoL. Biståndsbeslutet ska fattas av den stadsdelsförvaltning som ansvarar för den enskilde. Förslaget är en del av implementeringen av stadens strategi för arbetsmarknadsinsatser.

Socialförvaltningen har i ärendet föreslagit riktlinjer för när den enskilde har rätt till sådan insats. Dessa måste beslutas av kommunfullmäktige. De föreslagna riktlinjerna har bifogats som bilaga till denna remiss. Socialförvaltningen kommer även ta fram metodstöd och styrdokument för hur insatserna ska handläggas och bedömas.

Handläggningsprocessen för insatsen är i grunden densamma som för övriga insatser. Skillnaden är att beslutet först formuleras och kommuniceras som ett avslag enligt 4 kap. 1 SoL, för att sedan beviljas enligt 4 kap. 2 § SoL. Förslaget hänvisar till Justitieombudsmannen (JO) yttranden om att ett beslut enligt 4 kap. 2 § SoL alltid ska föregås av en prövning av rätt till insatsen enligt 4 kap 1 § SoL för att den enskilde ska ha möjlighet att överklaga beslutet. Insatserna som Alfa och Iwork tillhandahåller bedöms gå utöver det ansvar som socialtjänsten har enligt 4 kap 1 § SoL .

Förslaget ska börja gälla från och med den 1 januari 2023.

Bedömningskriterier för socialpsykiatrins målgrupp

Följande kriterier behöver uppfyllas för att beviljas särskilt individanpassad stödinsats för att underlätta arbete eller studier enligt 4 kap. 2 § SoL för personer inom socialpsykiatrins målgrupp:

- Den enskilde ska vara i yrkesverksam ålder.
- Den enskilde ska ha en pågående kontakt med specialistpsykiatri vid ansökningstillfället.
- Den enskildes primära mål och önskan är arbete eller studier.
- Det ska finnas stödbehov som innebär att den enskilde inte kan finna, få och behålla ett arbete på egen hand.

- Den enskilde bedöms vara införstådd i vad som krävs och är beredd att lägga ner det arbete som krävs för att nå arbete eller studier.
- Den enskilde bedöms kunna börja arbeta eller studera inom ramen för insatsen. Denna bedömning görs av handläggare på stadsdelsnämnd efter inhämtad rapport från och efter samråd med arbetsspecialisten på Jobbtorg.
- Lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd bedöms inte kunna erbjudas av Arbetsförmedlingen.

Personer som har ett pågående beslut om sysselsättning enligt 4 kap § 1 SoL kan även ha möjlighet att under en övergångsperiod behålla sin insats samtidigt som man deltar i särskilda arbetsinriktade insatser.

Kriterier för personer som tillhör personkrets 1 eller 2 enligt LSS

För många i denna målgrupp är det svårt för både den enskilde och socialtjänsten att få en klar uppfattning om personen är redo för arbete och studier med särskilt kompletterande stöd från en verksamhet som Iwork. Det ska därför finnas möjlighet för den enskilde att under en kortare instegsperiod om fyra månader, få insatsen särskilt individanpassat stöd till arbete eller studier, Insteg.

Följande krav behöver uppfyllas för att den enskilde ska kunna beviljas särskilt individanpassad stödinsats för att underlätta arbete eller studier enligt 4 kap. 2 § SoL (2001:435) under en instegsperiod om fyra månader:

- Den enskilde ska vara i yrkesverksam ålder.
- Den enskilde tillhör personkrets 1 eller 2 enligt LSS.
- Den enskilde har en önskan om att arbeta eller studera.
- Den enskilde bedöms ha förutsättningar att nå arbete eller studier med stöd av jobbcoach.
- Den enskilde har ett stödbehov som innebär att hen inte kan finna, få och behålla ett arbete eller bedriva studier på egen hand.

För personer som har biståndsbedömd daglig verksamhet kan det finnas möjlighet att under en period parallellt delta i särskilda arbetsinriktade insatser samtidigt som de deltar i daglig verksamhet.

Om den enskilde ansöker om fortsatt insats efter fyra månader görs en bedömning av handläggare efter samråd med jobbcoach på Jobbtorg. För att bevilja ansökan krävs att den enskilde utifrån egen motivation och förmåga kan påbörja ett aktivt arbetssökande

tillsammans med en jobbcoach inom ramen för insatsen. Bedömning ska göras av handläggare efter inhämtande av rapport och efter samråd med jobbcoach på Jobbtorg.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för socialtjänst.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till att erbjuda fler invånare möjlighet att ta del av de positiva följder som ett arbete innebär i form av bättre ekonomi, meningsfullhet och sociala sammanhang. Att erbjuda den föreslagna insatsen kan öka denna möjlighet för personer med olika funktionsnedsättningar. Förvaltningen är positiv till möjligheten att, åtminstone under en begränsad period, kunna behålla sysselsättning eller daglig verksamhet parallellt med insatsen. Det är emellertid viktigt att kriterier för uppföljning efter denna period tydliggörs, för att säkerställa rättssäkra bedömningar.

I nuläget kan personer aktualiseras på Alfa antingen genom en intresseanmälan från stadsdelsnämnden eller direkt via specialistpsykiatrin. Det innebär att det inte alltid finns en pågående kontakt mellan förvaltningen och den enskilde deltagaren.

Förvaltningen har i nuläget ingen kännedom om hur många från stadsdelsnämndsområdet som saknar aktualitet hos socialtjänsten som har aktualiserats på Alfa via specialistpsykiatrin.

Av socialförvaltningens tjänsteutlåtande framgår att det finns en variation avseende vilka stadsdelsförvaltningar som använder sig av Alfa respektive Iworks verksamheter. Det gör fördelningen av deltagare ojämn och har negativ påverkan på likställigheten i staden. Förvaltningen har uppmärksammat att det är förhållandevis få personer från Skärholmens stadsdelsnämndsområde som är aktuella inom Alfa. Enligt Socialtjänstrapporten 2021 deltog totalt 86 personer i någon av Alfors verksamheter under 2021. Av dessa var sju personer från Skärholmens stadsdelsnämndsområde. Under 2022 har hittills en person från Skärholmens stadsdelsnämndsområde deltagit i Alfa.

När det gäller Iwork har förvaltningen två personer inskrivna i nuläget. En orsak till det låga antalet inskrivna kan vara långa väntetider till verksamheterna. Det är svårt att fortsätta uppmuntra personer när kötiderna är långa och motivationen hos den enskilde börjar avta.

Förvaltningen vill poängtera att förslaget kommer att medföra nya arbetssätt som till en början kan medföra ökad administration och

arbetsbelastning för socialtjänstens biståndshandläggare. Fortsatt långa kötider till verksamheterna kan medföra att andelen rapporterade icke verkställda beslut till IVO ökar. Det kan i sin tur innebära ökade viteskostnader. Trots detta bedömer förvaltningen att biståndsbedömt deltagande i verksamhet som Alfa respektive Iwork kan generera positiva effekter avseende spridningen av deltagare i staden. Genom ett biståndsbeslut och det medföljande uppföljningsansvaret och dokumentationsskyldigheten kan det bli lättare att säkerställa att personer med behov av insatsen faktiskt får sitt behov tillgodosett.

Jämställdhetsanalys

I stadsdelsnämndsområdet är 56 % av de som erhåller insatser från socialpsykiatri kvinnor och 44 % är män. Andelen kvinnor som är beviljade sysselsättning är 65 % och 35 % är män. Att fler kvinnor erhåller insatsen beror sannolikt på att kvinnor är överrepresenterade i målgruppen i stort. Enligt socialstyrelsens *nationella riktlinjer för vård vid depression och ångestsyndrom – stöd för styrning och ledning*, (2019) finns skillnader mellan könen i hur psykiska sjukdomar yttrar sig hos kvinnor och män vilket även kan påverka benägenheten att söka hjälp. Depression och ångestsyndrom är vanligare hos kvinnor än män vilket vidare kan tyda på en underdiagnostik hos män kopplad till en mindre benägenhet att söka vård.

Inom området funktionsnedsättning är det 63 % män och 37 % kvinnor som erhåller insatser enligt LSS. Andelen kvinnor som är beviljade insatsen daglig verksamhet i stadsdelsnämndsområdet uppgår till 41 % och andelen män uppgår till 59 %. Att män är i majoritet när det gäller beslut enligt LSS syns även i nationell statistik. En orsak till detta kan vara skillnader i förekomst av olika diagnoser, vilket Socialstyrelsen konstaterat i *lägersrapport 2020 avseende insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning*. Av rapporten framgår att vissa diagnoser som är kopplade till personkrets 1 är vanligare bland män än kvinnor i totalbefolkningen, tex. autism och utvecklingsstörning.

Patrik Åhnberg
Stadsdelsdirektör
Skärholmens
stadsdelsförvaltning

Anna Toll
Avdelningschef
Skärholmens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Remissbrev
2. Tjänsteutlåtande socialförvaltningen
3. Riktlinjer för särskilt individanpassad stödinsats för att underlätta arbete eller studier enligt 4 kap. 2§ Socialtjänstlagen (SoL)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Patrik Åhnberg, Stadsdelsdirektör	2022-08-29
Anna Toll, Avdelningschef	2022-08-29